

Denne Stat vilde være et Ospeløv

Taler

Johan C. H. Wedel-Jarlsberg

Dato

20 oktober 1814

Sted

Christiania

Omstendigheter

Det første overordentlige Storting

1 Hr. Præsident! Mine høistærede Landsmænd!

Ikke uden Frygt treder jeg frem i denne Forsamling af Norges udvalgte Mænd, for at ytre min Mening om det vigtige Anliggende, som beskjæftiger os idag; thi
5 jeg føler fuldkomment, hvor svage mine Ævner og hvor utilstrækkelige mine Indsigter er til, saaledes som jeg burde, og som jeg ønskede, at opfylde det høie Kald, som mine Medborgeres Tillid betroede mig. Aldrig nærede jeg derfor mere levende end idag det Ønske at besidde en Demosthenes's Veltalenhed og en Stentors Røst for heldigen at kunne tale en Sag, der ei alene angaar
10 nærværende Generation, men utallige ufødte Slægters Ve og Vel, en Sag, paa hvis Udfald det beror, om Fred, Frihed og Selvstændighed skal bo paa vor nordiske Halvø, eller om den skal vorde et Rov for Krig, Trældom og Kabaler. Men, mine høistærede Landsmænd! svarer mine Ævner og Indsigter end langt fra ikke til Sagens Vigtighed og Stedets Høitidelighed, saa maa I dog være
15 overbeviste om, at Kjærlighed til Frihed og Fædreland ikke luer varmere i nogen Nordmands Barm end i min, og at ethvert Ord, jeg fremfører, kommer af et oprigtigt norsk Hjerte. Opvoxet i en Tidsalder, da Frihedsluen blussede høit hos Europas mægtigste Nation, og for en stor Del opdraget iblandt et ædelt Folt, som i Aarhundreder har været stolt af sin frie Konstitution, lærte jeg tidligen at
20 agte Menneskets Rettigheder og at elske den lovbundne Frihed. Stammende saavel paa Fædrene- som Mødrene-Side af norst Æt, bunden til et elsket Fædreland ved en inderlig øm Hustru, en ærværdig Svigerfader, vakre Børn, kjære Slægtninger, fortreffelige Venner og betydelige faste Eiendomme - er Norges Vel mit Vel - Norges Ulykke min Ulykke - Norges Ære min Ære -
25 Norges Skjendsel min Skjendsel! Jeg kan derfor ikke ville andet end det, som jeg tror at sigte til Norges Frihed, Lykke og Ære. Med denne Overbevisning og med venlig Overbærelse haaber jeg, at denne ærede Forsamling vil høre og bedømme

hvad, jeg nu skrider til at fremføre, for at besvare følgende Spørgsmaal.

30

- 1) Er det ønskeligt at Norge vorder en isoleret Stat under en egen Konge?
- 2) Kan Norge under de nærværende udvortes og indvortes Omstændigheder tilkjæmpe sig denne isolerede Forfatning?
- 3) Findes det, at den isolerede Forfatning hverken er ønskelig eller opnaaelig,
- 35 bør vi da ikke gribe den os tilbudne Leilighed til, som et frit og selvstændigt Folk, at forenes under en Konge med det frie og selvstændige svenske Folk?
- 4) Hvorledes vorder Norges Forfatning under dets Forening med Sverige i Sammenligning med dets Forfatning under det danske Herredømme?

40

I Henseende til 1ste Spørgsmaal være det mig tilladt foreløbigen at bemærke, at alle Nationer have ligesom alle Individuer en større eller mindre Del Forfængelighed: det kan derfor ikke være fornærmelig for mine Landsmænd, at jeg forudsætter, at den norske Nation ogsaa har sin Del, og at den Iver, hvormed den har higet efter at udgjøre en isoleret Stat, under en egen Konge, for en stor

45 Del har havt sin Oprindelse derfra. Jeg tilstaaer gjerne, at ogsaa jeg føler min Nationalforfængelighed kildret ved denne Tanke; men desuagtet har jeg aldrig kunnet eller kan jeg nu lukke mit Øre for den Sandhed, som Fornuften efter modent Overlæg kraftigen tilraaber mig: at det neppe kunde føre til noget lykkeligt Resultat for det norske Folk, om Norge blev en isoleret Stat under en

50 egen Konge.

Norges lange, smale Dannelse, og dets Beliggenhed, som en Stat udenpaa Sverige, foraarsager, at det har en uhyre Søkystr og Landgrændse at bevogte. Da Norges lille Folkemængde, af ikke fuldt en Million, er fordelt paa et vidløftigt

55 Areal, og da Landet er gjennemskaaret af vidløftige, ubeboelige Fjeldstrækninger, kan Folkemængden i det ene Distrikt vanskeligen og ikkun meget langsomt komme de øvrige Distrikter til Hjælp. Under disse Omstændigheder, som naturligvis i et betydeligt Forhold forøger de nødvendige Anstrængelser til Landets Forsvar, saavel fra Land- som Søsiden, maatte Norge,

60 som isoleret Stat, stedse være beredt til Kamp med dets nabo Sverige, hvis Folkemængde og Resourcer forholde sig til Norges som 2 ½ til 1. Sverige har nemlig efter Finlands Tab omtrent 2 ½ Millioner Beboere, og Norge neppe en Million. Som isoleret Stat maatte Norge, foruden en Arme, som kunde være den svenske voxen, skaffe sig og vedligeholde en Sømagt, som nogenledes kunde

65 maale sig med Sveriges og Danmarks Sømagt, da disse Nabomagter ellers, ved enhver indtræffende Stridighed med Norge, kunde tilintetgjøre Norges

Skibsfart og spærre dets Havne. Hvor ubetydelige disse Sømagter end er i
Sammenligning med den, som foreskriver Verden Love, saa have de dog
70 Linieskibe og Fregatter, samt de fornødne Arsenaler, Dokker m.v., som hører til
at bygge og vedligeholde disse.

Alt dette maatte Norge skaffe sig. Lægger man dertil, at Norge maatte ene
underholde en Konge, et Kongehus, et Hof, Gesandter og Consuler i fremmede
75 Lande m.v., saa indseer man letteligen, at vor lille Nation maatte tilbringe den
største Del af Livet under Militærstandens Tvang og bære Byrden af trykkende
Skatter og Paalæg. Uagtet alle disse overdrevne Anstrængelser vilde dog vor
svage isolerede Stat ikkuns i Navnet være selvstændig. Dens Selvstændighed vilde
i Virkeligheden være særdeles uselvstændig. Denne Stat vilde være et Ospeløv,
80 som den mindste Bevægelse i den politiske Atmosfære vilde bringe til at
skjælve. Den blev en Bold i de mægtigere Staters Hænder. At en saadan Tilstand
ikke kan bringe Folket Lykke, tror jeg er indlysende, med mindre man vil antage,
at Udskrivninger til Krigstjeneste, svære Skatter, bestandige Krigsuroligheder,
Indkvarteringer, Skydsrekvitioner m.v. udgjøre Folkets Lykke.

85 Men skulde nogen være af den Formening, at alle disse Uleiligheder ikke burde
komme i Betragtning mod den Ære, at udgjøre en isoleret Stat og at have sin
egen Konge, saa spørger jeg (2): Kan Norge, under dets nærværende udvortes og
indvortes Omstændigheder, tilkjempe sig den isolerede Forfatning?

90 Vi ved alle, at denne Tilstand medfører Krig med Sverige, der under
understøttes af Europas største Magter. Storbritannien, Rusland, Preussen og
Østerrige har sendt Gesandter til Kristiania for, om muligt, i Mindelighed at
bevirke den af disse Magter besluttede Forening af Kongerigerne Norge og
95 Sverige. Efter disse Gesandters høitidelige Erklæringer, og efter Udviklingen af
Europas Politik kan der ei længer være den mindste Tvivl om, at jo Krig med
Sverige medfører for Norge Krigstilstand med den største Del af Europa. Den
svenske Arme staar i Landet efter at have vundet betydelige Fordele og efter at
være kommen i Besiddelse af Landets to vigtigste Fæstninger. Dens krigvante
100 Skarer, i hvis Spidse en af Europas berømteste Helte staar, er beredte til paa
første Vink at rykke frem, medens det meste af den norske Arme er hjemme i
langtfraliggende Lægder. Den svenske Armes Styrke ansloges før Vaaben-
Stilstanden til 30,000 Mand i Norge og 10,000 Mand i Reserve paa Grendsen.
Heraf findes nu omtrent 17,000 Mand i Norge. Den norste Styrke paa
105 Demarkations-Linien tilligemed Kristianias og Kongsvingers Garnisoner,

udgjør neppe 10,000 Mand. Denne kan i en Tid af 5 Uger successive voxe til 21,000 Mand. Saaledes er ifølge de os igaar fra Undersøgelses-Kommissionen meddelte Oplysninger, Forholdet imellem Stridskræfterne tillands. I Henseende
110 til Søstyrken har vi ligeledes erfaret: at den svenske Styrke ved Angrebet paa Hvaløerne var 4 Linieskibe, 3 Fregatter og 75 store Kanon-Chalupper, foruden en del andre Fartøier; at den norske Styrke, som i dette Efteraar kan bringes i Virksomhed, ikkuns er 6 Brigger, 4 Kanon-Skonnerter og 36 Kanon-Chalupper, at der desuden er i Throndhjem 10 Kanon-Chalupper og i Bergen to Kanon-
115 Skonnerter, som ei kan bringes i Beregning, da de er for langt fra Kamppladsen: at Kanon-Jollerne, hvoraf haves et Antal i Frederiksværn og Kristianssand, ikke kan bruges i denne Aarstid; at de svenske Krigs-Fartøier har tildels sværere og bedre Skyts, samt fortrinligere Krudt end de norske. Med Henfyn til Armeens Proviantering, Beklædning, Medicinal-Væsen og Ammunition har vi erfaret: at
120 af Magazinerne, som er anlagte og anlægges op i Landet nordenfor Kristiania, kan en Arme af et Snes Tusinde Mand neppe fødes i to Maaneder, om man end antager, at Kornforraadene i rette Tid kan vorde forvandlede til Mel og Brød, hvoraf ikkuns haves ubetydelig Beholdning; at det vel var muligt, formedelst det frugtbare Aar og den hyppige Tilførsel, at anskaffe i Landet betydeligere
125 Forraad, men at det derimod er næsten umuligt at fremskaffe disse til rette Tid og Sted; at Armeen vel har Forraad af forskellige Klædningsstykker, men dog mangler de til et Vinter-Felttog nødvendige Klæder; at Armeen vel har taalelige Lazarath-Fornødenheder, men dog savner et betydeligt Antal Læger; at Armeen vel har nogenlunde Forraad af Ammunition til Haand-Gevær, men derimod har
130 betydelig Mangel paa Ammunition til det grove Skyts og til Fæstningerne; at den største Del af Ammunitionen bevares i Akershus Fæstning, som formodentlig strax efter Fiendtlighedernes Udbrud falder i den svenske Armes Hænder.

135 Resultatet af alt dette er, at vi fra Søsiden med en Magt, der ikke er halv saa stærk, som den svenske, skal gjøre Modstand, - og at vi tillands med omtrent 20,000 Mand slet klædte og slet fødte Tropper skulle møde en krigsvant Arme af omtrent 40,000 Mand, som ved Hjælp af britiske Subsidier er i den ypperligste Tilstand, som har et fortrinligt Artilleri og Cavalleri, og som anføres
140 af Kronprindsen af Sverige. Udfaldet kan man letteligen beregne. Vor liden nu samlede Styrke maa prise sig lykkelig, om den, uden altfor stort Tab og uden at afskjæres fra sine Magaziner og Forstærkninger ved en fra Kongsvinger-Egnen fremtrængende fiendtlig Kolonne af 8 til 10,000 Mand, kan naae Fjeldbygderne. Her holdes den samlet og i Bevægelse ved smaae Angreb og

Rygter om Angreb, indtil Magazinernes Forraad er fortærede, og Almuerne er kjede af Skyds og Udskrivninger. Derpaa maa Armeen enten gaae hjem til Lægderne eller retirere til Bergens og Throndhjems Stifter, hvor nogle Forraad formodentligen imidlertid er samlede. Her bliver Armeens Levninger i Ro,
150 indtil Sommerens Ankomst gjør en mægtig Sø-Expedition mulig.

Denne Fremstilling af Begivenhedernes sandsynlige Gang er bygget paa den Forudsætning, at Armeen besjæles af een Aand. Men det tillades mig at ytre den Formodning, at den svenske Armees gode Opførsel, det Maadehold, hvormed
155 Kronprindsen har benyttet sine vundne store Fordele, Kong Christian Frederiks Bortreise, og 7 Aars bestandige Uro og Savn, har betaget en stor Del af Armeen Lyst til at indlade sig paa den lidet Held lovende Kamp, som Nogle synes at ønske. Deres Uvillie kan ikke tilskrives Mangel paa Mod og Kraft, thi disse Egenskaber mangler sikkerligen intet velanført norsk Troppe-Korps, men man
160 maa søge dens Aarsag i den Omstændighed, at de vil vide, for hvilket Øiemed de skal opofres og Landet ødelægges. Begivenhederne i forrige korte Felttog synes at give denne Formodning Styrke, - ei at tale om Almuernes bestemte Uvillie til videre Skyds, der snart vilde gjøre militær Tvang nødvendig, - hvis Følger man letteligen kan beregne.

165 Men, mine Herrer! disse Vanskeligheder, hvor store de end synes, er endda ikke de største! Fra Finantserne, denne Pandora's Æske, fremstiger en ny Sværm af Bekymringer og Ulykker. Vi har igaar hørt, at Rigsbanken i Christiania har udgivet Sedler for omtrent 20 Million Rbd. N.B.; at omtrent 1 ½ Million Rbd.
170 N.B. formodentlig endnu circulerer i Norge i norske Assignationsbeviser og danske Kurant-Sedler; at den hele circulerende Masse af offentlige Penge-Repræsentativer altsaa udgjør omtrent 21 ½ Millioner Rigsbankdaler N.B.; at omtrent 3 Millioner af denne Summa ere anvendte til Udlaan til Private, som kunne ventes tilbagebetalte; at følgelig omtrent 18 ½ Millioner falder Staten
175 til Last; at det Fundament, hvorpaa denne Papirmasses Kredit hviler, nemlig den ved Fr. 5te Janr. 1813 Rigsbanken tilstaaede 5 pCts Heftelse i alle faste Eiendomme, udgjør omtrent 4 ½ Millioner Rbd. i Sølv, som efter den af Rigsforsamlingen paa Eidsvold engang for alle fastsatte Kurs af 200 Rbd. i Sølv for 375 Rbd. i Sedler, udgjør omtrent 8 ½ Millioner Rbd. N.B. - hvilke,
180 fradragne den til Statens Last faldende Masse af omtrent 18 ½ Millioner Rbd., levne en, rigtignok garanteret, men ganske ufunderet Masse af omtrent 10 Millioner Rbd.

185 Under saadanne Omstændigheder indseer man letteligen, at Repræsentativernes allerede meget sunkne Værdi maa formindskes i betydelig Grad i det Øieblik, Fiendtlighederne udbryde, om Fabrikationen end ikke blev fortsat; men skulde Fabrikationen fortsættes som hidtil, saa vilde Repræsentativerne meget snart blive til intet Andet end Makulatur-Papir, og saaledes dele Skjæbne med
190 Frankriges Assignater.

Naar denne os fra den danske Regjering testamenterede, indbildte Rigdomskilde saaledes ophørte at flyde, - ophørte tillige Midlerne til at lønne Armeen og til at skaffe den Fornødenheder. Vi har hørt, at en Krigsmaaneds
195 koster omtrent 3 à 4 Millioner Rbd., hvorimod de ordentlige Stats-Indtægter neppe udgjør 200,000 Rbd. maanedlig, naar Krigen standser Handelen og Skibsfarten. Skulde Krigen altsaa fortsættes, maatte Skatter og Afgifter idetmindste vorde 20 gange saa store, som de nu er!

200 Men jeg spørger, om Nationen kan eller vil bære denne Byrde? Svaret kan Enhver give sig selv!

Jeg tror det ganske overflødigt at anføre Mere til Bevis for, at Norge uden Forenings-Punkt, uden Allierede, uden øvede Generaler, uden Handel, uden
205 Skibsfart, uden Finantser, ikke kan udholde Krig med Sverige, understøttet af Europas største Magter.

3) Er den isolerede Tilstand ikke ønskelig, ikke opnaaelig, saa maa vi altsaa tænke paa Norges Forening med et andet Rige! - Med Danmark? - Neppe kan nogen
210 Nordmand for Alvor nære Tanken om Gjenforening med Danmark, hvis politiske System er saa stridende imod Norges Interesse, hvis Regjeringsform er den despotiske, hvor Kongen er Lovens Begyndelse og Ende, hvis Belliggenhed forbyder al gjensidig Hjælp, hvis forstyrrede Finantser længe har veret Ordsprog, hvis indviklede Kollegial-Væsen dræber al Aand, hvis fordærvelige
215 Karakterløshed altfor meget har smittet os, hvis Smaaheds-Aand har efterladt sig alt for mange Spor hos os. Ei at tale om, at de Magter, som har bevirket Adskillelsen, nok vilde vide at forhindre Gjenforeningen. - Med Rusland? Var Rusland end ikke en af de Magter, som har garanteret Norges og Sveriges Forening under en Konge, saa formoder jeg dog, at de Love, hvorefter dette
220 Land bestyres er saa forskjellige fra dem, vi har, og som vi med Ret ønsker at beholde, at enhver alvorlig Tante om Forening med dette Rige maa forsvinde. Med Storbritannien? Var denne Stat ikke iblandt de Magter, som har garanteret

Norges og Sveriges Forening, saa vilde Tanken om Forening med den ved første
225 Øiekast sikkerligen finde Bifald hos mange. Men ved nøiere Eftertanke vilde
man letteligen finde, at Sprog, Sæder, Religion, Love, Indretninger er altfor
forskjellige, til at denne Forening kunde vorde lykkelig, og at Storbritanniens
Magt og Rigdom er saa umaadeligen stor i Sammenligning med Norges, at dette
Rige ikkuns blev en Koloni af hint og derfor maatte finde sig i Kolonial-
230 Behandling, som aldrig er heldbringende.

Vi maa altsaa henvende vore Øine til vor Nabo Sverige og gribe den os tilbudne
Leilighed til, som et frit og selvstændigt Folk, at forenes med det frie og
selvstændige svenske Folk? - For denne Forening taler Beliggenheden, da det er
235 umuligt at kaste et Blik paa Kortet uden at forundre sig over, at den
skandinaviske Halø er adspлтt i tvende Stater; det norske og svenske Folk har
fælles Oprindelse, fælles Religion, fælles Sæder, fælles Tapperhed, fælles Friheds-
Kjærlighed, fælles gamle Love, fælles gamle Indretninger, fælles gamle Sprog,
som den svenske Nation dog har vedligeholdt i større Renhed end den norske,
240 fælles politisk og Handels Interesse.

De Indvendinger, som jeg i Dag har hørt imod Norges og Sveriges Forening, er:

a. At Norge maa frygte for den svenske Adel. Jeg spørger, hvori bestaar den
245 svenske Adels saa frygtelige Rettigheder? - Siden de i Aarene 1800 og 1809
forefaldne Forandringer bestaar de ene i Navnet og Skjoldet, samt Ret til at
møde som særskilt Stand paa Rigsdagene, da alle Familie-Hoveder tager Sæde
paa Ridderhuset, og tilsammen har en Stemme lige med Prestestanden,
Borgerstanden og Bondestanden. Hvorledes disse den svenske Adels
250 Rettigheder skulde vorde Norge farlige, begriber jeg sandeligen ikke, især da vor
Konstitution udelutter dem. Har den danske Adel, som tyranniserede over
danste Vornede, ikke kunnet bringe den norske Bondestand under
Herremands-Aaget, uagtet Norge ikke havde Skyggen af en eneste
konstitutionel Rettighed, saa ser jeg aldeles ingen Grund, hvorfor den svenske
255 Adel skulde kunne vorde farlig for Norge, som, Gud være lovet, nu har givet sig
en fri Konstitution, efterat det ved Sveriges Mellemlkomst var befriet fra
Kongen af Danmarks uindskrænkede Herredømme.

b. Den anden Indvending er: at man maa frygte for den svenske Regjerings Lyst
260 til glindsende Krigs-Bedrifter og til Erobrings-Krige. Man kan ikke negte, at den
svenske Historie fremviser flere Regenter, som bar blodige Laurbærkrandse, end

saadanne, som lod sig nøie med fredelige Palmer, flere store Konger, som, ved at
erhverve et udødeligt Krigernavn, styrkede Landet i Armod og Sorg, end
265 saadanne, som af Fredens Skjød fremlokkede Velstand og Glæde. Men man maa
antage, at Regjeringen er bleven klog af en bitter Erfaring, og at Sverige, efter at
have faaet Havet til Grændse, og efter at have tabt alle Besiddelser i Tyskland, vil
indskrænke sig til eget Forsvar. Unægteligen er Tanken om Finlands
Gjenerobring meget kjær for mange Svenske. Men neppe tenker nogen oplyst
270 Svenske, som kjender Ruslands Magt og Resourcer, for Alvor herpaa. Desuden
beror det jo paa os, at forebygge de ulykkelige Følger for Norge af en Erobrings-
Krig ved at indskrænke det udskrevne Militærs Anvendelse til den standinaviske
Halvøs Forsvar; ei at tale om, at det ifølge Konstitutionen jo beror paa
Storthinget at tilstaa Regjeringen Penge, uden hvilke Krig vanskeligen føres.

275 c. Den tredie Indvending er: at man maa frygte for, at den svenske Regjering vil
misbruge sin Magt til Norges Undertrykkelse. Hertil svarer jeg, at Garantien
herimod maa vi søge i vor egen Kraft og i den svenske Nations gamle Friheds-
Kjærlighed. Denne vil hindre enhver retskaffen Svenske fra at understøtte
280 Regjeringens mulige Forsøg imod Norges Frihed, da han ikke kan ønske, at
Regjeringen skulde i Norge faa en Magt, som den siden kunde anvende til at
kuldkaste Sveriges konstitutionelle Frihed.

d. Den fjerde Indvending hentes fra National-Hadet imellem begge Nationer.
285 Det er unegteligt, at Nabo-Nationer i Almindelighed hader hinanden uden at
vide hvorfor. Men et saadant ufornuftigt og ukristelig Had maa forsvinde ved
fornuftig Eftertanke, ved nærmere Bekjendtskab, med Tiden og ved god
Behandling fra Regjeringens Side.

290 4. Efterat jeg saaledes har bestræbt mig for, faa korteligen som muligt, at besvare
de 3de første af mig fremsatte Spørgsmaale, vil vi kaste et sammenlignende Blik
over Norges Forfatning under det danske Herredømme og den, vi kan berede
vort Fædreland i Forening med det frie svenske Folk.

295 Under det danske Herredømme maatte vi adlyde en uindskrænket Monark, som
efter eget Forgodtbefindende kunde raade over vort Liv, vor Frihed og vore
Eiendomme. I Forening med Sverige adlyder vi en fri Konstitution, som sikrer
Folket Ret til at give sig selv Love og til at beskatte sig selv samt borger for
Personernes og Eiendommenes Sikkerhed. Under dansk Herredømme
300 trykkedes og indskrænkedes vor Handel, Skibsfart og andre Næringsveie af

forhadte Monopolier. - I denne Henfeende behøver jeg ikkuns at henvise til
Handelen paa Ostindien, Vestindien, Island og Færøerne. Norge regjeredes ved
danske Forordninger, til hvis Affattelse sjeldent eller aldrig nogen Nordmand,
305 der kjendte Norge, havde medvirket. Norge oversvømmes af danste Banko-
Sedler, som det fik for sine solide Exporter. Da næsten ingen af Statens
offentlige Indretninger fandtes i Norge, udarmedes det derved, at Overskuddet
af Stats-Indtægterne droges til Danmark. Norge savnede Anledning til
videnskabelig Dannelse. Formedelst Norges fiendtlige Stilling mod Sverige
310 maatte Bonden tilbringe den største Del af sit Liv, ja indtil det 45 og 50de Aar,
under Militærstandens Tvang.

Under Foreningen med Sverige forbyder Konstitutionen alle trykkende
Monopolier. Love og Anordninger bliver passende til Rigets Tarv, da
315 Nationens Deputerede giver den Love, og et Statsraad af norske Mænd stedse
omgiver Thronen. Norge faar sit eget Pengevæsen og egen Bank Det kan altsaa
ikke oversvømmes af Fremmedes Banko-Sedler. Alle Rigets offentlige
Indretninger bliver inden Norges Grendser. Norge kan altfaa ikke udarmes
derved, at dets Skatter og Afgifter drages ud af Landet. Overskuddet af disse
320 Indtægter vil kunne anvendes til Indretninger, hvis Øiemed er at befordre
Nationens videnskabelige Dannelse, hvorpaa dens sande Selvstændighed maa
grundes; thi alle Tiders Erfaring har vist, at de mest dannede Nationer som
oftest har foreskrevet de mindre dannede Love. Jeg behøver ikkuns at henvise til
Grækerne, som, uagtet overvundne af Romerne, dog gav disse græske Sæder og
325 græsk Sprog, samt til Romerne, som, uagtet overvundne af Barbarerne, dog
paanødte disse deres Sæder og Sprog.

Af denne Sammenligning af Norges Tilstand under dansk Herredømme og dets
Forfatning i Forening med Sverige vil jeg blot drage den Slutning, at, om denne
330 Forening end ikke skulde i alle mulige Henseender opfylde Nordmandens
Ønsker, har Norge dog vundet uendeligen meget ved Byttet.

Saaledes har jeg, mine Landsmænd! med den Frimodighed og med det kolde
Overlæg, som jeg skylder Sagens Vigtighed, min Ære og min Samvittighed,
335 fremført min Mening om den vigtige Sag, vi omhandler. Nu skal Eders Visdom
afgjøre, om I, ved at erklære Norge og Sverige forenede under en Konge, med
Forbeholdenhed af Eidsvold Konstitution og Konventionen afsluttet paa Moss,
ville befæste Norges konstitutionelle Frihed og Selvstændighed, eller om vi skal
udsætte os for ved Krigerens Vaaben at vorde et underkuet Folk, der ei har

anden Villie end Erobrerens vilkaarlige Bud; om Norge, som i 7 Aar har sukket
efter Rolighed, skal gjengives den gyldne Fred, Handel, Skibsfart, Næringsveie,
Overflod - eller om vort kjære Norge skal gives til Pris for alle de Rædsler og
Plager, som Krig, borgerlige Uroligheder, Mangel og standsede Næringsveie
345 medfører.

Den, som vælger Krig, maa vel betænke, hvormange Ulykkeliges Sukke vil
besvære hans Samvittighed i den sidste Stund, og hvormange Forbandelser han
tager med sig i sin Grav. Han maa betænke, om han for den Almægtiges
350 Domstol kan forsvare at have i Dag afsagt Dødsdom over Tusinde Uskyldige,
som vil vorde Krigens Offere.

Kilde

O. A. Øverland: Illustreret Norges Historie. Tolvte Bind. Kristiania 1897, s. 431-442.

Emner

1814, Innlegg i Stortinget, Union

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/denne-stat-vilde-vaere-et-ospelov>